

Jak przygotować się do testu (czytania ze zrozumieniem) na pisemny egzamin maturalny z języka polskiego,

czyli jak zapracować na sukces (cz. I)

Agnieszka Kurzeja-Sokół

O egzaminie pisemnym z języka polskiego na poziomie podstawowym kilka słów przypomnienia

czas trwania: 170 minut

maksymalna liczba punktów: 70

poziom zdania: 30% = 21 punktów

budowa arkusza:

część pierwsza: test

- liczba punktów: 20
- 1-2 krótkie teksty do czytania liczące łącznie nie więcej niż 500 słów
- teksty mogą mieć charakter: popularnonaukowy, publicystyczny, polityczny
- 2 zestawy zadań zamkniętych i/lub otwartych do rozwiązania (od 10 do 13 zadań)

część druga: wypracowanie

- liczba punktów: 50
- własna praca o minimalnej objętości 250 słów na 1 wybrany temat (z 2 podanych):

rozprawka interpretacja tekstu poetyckiego

Najważniejsze informacje o czytaniu ze zrozumieniem, czyli pierwszej części arkusza maturalnego

Rodzaje tekstów, jakie możesz otrzymać na egzaminie:

- popularnonaukowe (np. z wiedzy o języku)
- publicystyczne (np. artykuł, wywiad, felieton, recenzję)
- polityczne (np. przemówienie)

Wszystkie powyżej wymienione rodzaje tekstów oraz gatunki powinieneś znać. Znasz? To idźmy dalej. Jeśli nie pamiętasz, czas najwyższy na powtórkę.

Typy zadań, jakie możesz otrzymać na teście:

- **zamknięte:**
 - ✓ wielokrotnego wyboru – wybierasz spośród paru możliwości 1 odpowiedź prawidłową
 - ✓ na dobieranie – łączysz ze sobą elementy najczęściej z dwóch zbiorów
 - ✓ prawda-fałsz – oceniasz prawdziwość wypowiedzi
 - ✓ z luką – uzupełniasz zdanie słowem, wyrażeniem (najczęściej wybranym spośród podanych)
- **otwarte:**
 - ✓ krótkiej wypowiedzi – podajesz rozwiązanie w formie kilku słów, jednego zdania (np. formułujesz tezę, wymieniasz cechy, wyliczasz przykłady, krótko uzasadniasz) lub niewiele dłuższą wypowiedź (np. piszesz streszczenie)
 - ✓ z luką – samodzielnie uzupełniasz wypowiedź (bez podanych możliwości)

O co konkretnie będziesz pytany na teście?

Pytania obejmują wiedzę z zakresu **szkoły podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej** (zapamiętaj to!). Czas na wyliczanekę. Sprawdź, czy umiesz:

- wyszukiwać słowa kluczowe w tekście
- tworzyć plan tekstu
- pisać streszczenie (koniecznie musisz je opanować)
- formułować pytania np. do treści konkretnego akapitu
- dokonywać transformacji na tekście (np. zastępować synonimami, antonimami, homonimami, dokonywać stylizacji)
- wyszukiwać informacje
- dostrzegać związki między informacjami, akapitami
- odróżniać informacje pierwszorzędne od drugorzędnych
- określać główną myśl tekstu, akapitów
- określać stosunek autora do opisywanych zagadnień
- rozpoznawać znaczenia przenośne wyrazów, wyrażeń, zdań

To było proste, ale na tym nie koniec. Zatem, czy umiesz:

- określić funkcje środków stylistycznych (np. epitetu, porównania, przenośni)
- określić tezę (która jest jednozdaniowym twierdzeniem, którego słuszności dowodzi autor) i wskazać argumenty
- objaśnić funkcję wydzielonych fragmentów tekstu
- odróżnić informacje od opinii
- wyrazić własne zdanie wobec sądów zawartych w tekście
- określić gatunek tekstu (np. artykuł popularnonaukowy, reportaż, felieton, recenzja)
- określić styl wypowiedzi (np. naukowy, popularnonaukowy, publicystyczny, potoczny czyli kolokwialny, urzędowy, artystyczny)
- określić zabiegi stylizacyjne (np. archaizację, dialektyzację, kolokwializację)
- określić funkcje wypowiedzi (np. informacyjną, impresywną, ekspresywną, poetycką)
- określić różnice między tekstem pisanym a ustnym

i inne...

A teraz najlepsze 😊 **Wszyscy kochamy i pamiętamy gramatykę!**

Pytania mogą dotyczyć:

- **słownictwa** – znaczenia pojęć, synonimów, zapożyczeń, definiowania pojęć
- **słowotwórstwa** – analizowania budowy wyrazów; pamiętasz, co to jest?
 - ✓ wyraz podstawowy, wyraz pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów, wyrazy złożone, skróty, skrótowce, prefiks, sufiks, interfiks itd. - tylko jeszcze brakuje Asteriksa i Obeliksa...
- **składni** – budowy wypowiedzeń, funkcji wyrazów zdaniu, dokonywania transformacji składniowych; musisz powtórzyć:
 - ✓ rodzaje wypowiedzeń (np. pojedyncze, złożone, oznajmujące, pytające, rozkazujące, podrzędnie złożone i ich rodzaje, złożone współrzędnie i ich rodzaje, równoważnik zdania itd.)
 - ✓ części zdania (np. podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okoliczniki jego rodzaje)
 - ✓ mowę zależną, niezależną i pozornie zależną
- **fleksji**, czyli odmiany wyrazów; pamiętasz części mowy?
 - ✓ odmienne: czasownik, rzeczownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek (bez przysłówkowego) – a wiesz, jak i „przez co” się odmieniają?
 - ✓ nieodmienne: przysłówek, przyimek, spójnik partykuła, wykrzyknik
- **zagadnień stylistycznych** – np. stylów:
 - ✓ naukowego, popularnonaukowego, publicystycznego, potocznego czyli kolokwialnego, urzędowego, artystycznego

Nie ma co ukrywać, sporo musisz powtórzyć.

Na tym jednak nie koniec: pytania mogą dotyczyć obowiązkowych lektur, czyli tzw. „z gwiazdką” ★

A teraz 7 rad:

1. **Przeczytaj dokładnie, powoli tekst**, zwracając uwagę na tytuł i ewentualne przypisy.
2. **Czytaj polecenia wolno i uważnie**. Upewnij się, że wszystkie słowa rozumiesz i rozumiesz całe pytanie (polecenie). Jeśli masz problem, zastanów się, o co jesteś pytany i spróbuj inaczej zadać sobie pytanie (uwaga: ale tylko tak, żeby treść była synonimiczna!).
3. **Odpowiadaj tylko na podstawie tekstu**, czyli nie wyrażaj własnych sądów, opinii, nie odwołuj się do wiedzy ogólnej. **Bądź dokładny** (np. jeśli pytanie dotyczy konkretnego akapitu, to odwołaj się w odpowiedzi tylko do niego!).
4. **Odpowiadaj własnymi słowami**. Cytuj tylko wtedy, kiedy jesteś o to proszony (np. *przepisz, zacytuj, przytocz*).
5. **Udzielaj tyle informacji, o ile jesteś proszony**. Bądź precyzyjny: trzy argument to trzy, a nie pięć! I tak oceniane będą pierwsze trzy.
6. **Pisz zwięźle**. Konstruuuj krótkie odpowiedzi, rzeczowe zdania. Zwróć uwagę na wielkość miejsca przeznaczonego na odpowiedź. Nie rozpisuj się.
7. **Pisz komunikatywnie** (aby czytający rozumiał Twoją intencję), **czytelnie i starannie** (niewyraźny zapis może nie być odczytany lub błędnie zrozumiany).

I parę słów podsumowania:

- powtórz materiał z gramatyki
- przypomnij Sobie lektury obowiązkowe
- ćwicz Swoją wiedzę na gotowych testach, do których dołączone są odpowiedzi – praktyka czyni mistrza (zauważysz, że pytania są podobnie skonstruowane lub nawet się powtarzają)

Powodzenia!